

Dette innholdet er hentet fra www.agropub.no

MER ØKOLOGISK POTET: Seniorforsker Anne-Kristin Løes med et utvalg av tidligsortene som ble testet i samarbeid med Sunndalspotet AS. Foto: Vegard Botterli

Ny giv for midtnorsk økopotet?

Publisert: 11. mai 2021 | Oppdatert: 11. mai 2021 kl. 15:59

Forfatter: Anne-Kristin Løes (<mailto:anne-kristin.loes@norsok.no>)

I prosjektet POTETGIV har NORSØK undersøkt om tidlige potetsorter kan gi brukbar avling og lagringsdyktige poteter uten kjemisk behandling mot tørråte, for å øke interessen for dyrking og omsetning av økologisk potet i Midt-Norge.

Prosjektet POTETGIV var ettårig og ble gjennomført med tre feltforsøk i Midt-Norge sommeren 2019. Tidlige potetsorter ble valgt med tanke på at disse kan oppnå et høyere avlingsnivå enn seinere sorter før et eventuelt angrep av tørråte. Når tørråten kommer må potetriset fjernes snarest råd, og da stanser knollveksten. I prosjektet ble det undersøkt om poteter av tidlige sorter kan holde seg like godt på lager som seine sorter. Vanligvis er det poteter av slike seine sorter som lagres for salg utover vinteren.

Tørråte begrenser dyrkinga

Tørråte, *Phytophthora infestans*, er en soppsjukdom som i konvensjonell potetdyrking bekjempes med gjentatt sprøyting. Når dette ikke er tillatt, blir denne sjukdommen en stor utfordring i økologisk potetdyrking. Det har vært en betydelig nedgang i arealet av økopotet i Midt-Norge i seinere år. I 2016 ble det dyrket 185 dekar økologisk potet i Trøndelag + Møre og Romsdal. I 2019 var arealet bare 125 dekar.

Årsaken til nedgangen er dels at kjøkkenet ved St. Olavs hospital i Trondheim ikke lenger kjøper inn økologiske poteter. Videre er markedsføringen av økologiske poteter fra dagligvarekjedenes side svært begrenset. Eksempelvis utgjør økologiske poteter bare 1 % av samlet potetsalg, mens for gulrot er andelen økologisk gulrot av totalt konsum mange ganger høyere, ca. 5 %.

<https://www.agropub.no/fagartikler/ny-giv-for-midtnorsk-okopotet>

Ny giv for midtnorsk øko-potet med tidlige sorter og god agronomi?

NORSØK RAPPORT | VOL.5 | NR. 13 | 2020

Forsøksfeltene

LES RAPPORTEN: Trykk på bildet og les fagrapporten

Forsøksfeltene var plassert hos dyktige feltverter i Levanger, på Byneset ved Trondheim og i Sunndal på Nordmøre. Feltvertene bidro med både jordarbeiding, hypping og radrensing i forsøksfeltene, og tok imot interesserte til markdager i juni 2019.

Feltforsøkene hadde fire behandlinger: Tidlig og sein settetid, med og uten lysgroing av settepotetene. To gule potetsorter (Hassel og Solist) og to røde (Rutt og Juno) ble testet. Sommeren 2019 ble så tørr at potetene ikke ble angrepet av tørråte, noe som var uheldig for forsøket. Potetriset ble fjernet mens det fortsatt var grønt og frodig, midt i august.

Forsøksrutene ble delt i to, og mengde potetknoller per rute ble veid rett etter at riset var fjernet, og igjen i september for å se om avlinga hadde endret seg etter risfjerning. Potetene fra siste avlingsregistrering ble lagret over vinteren hos Sunndalspotet AS, for å se om de var like lagringsdyktige som konvensjonelle poteter av seinere sorter.

VIDEO: Trykk på bildet og se video fra prosjektet med resultater. Bilde fra forsøksfelt i Sunndal i Møre og Romsdal

(Lenke: https://www.youtube.com/watch?v=mwMXkOSBB_U)

Resultater

Av de fire sortene som ble testet var det Hassel som ga best avling, med ca. 5 tonn per dekar i gjennomsnitt. De andre sortene ga om lag 4,5 tonn. Det var ingen sikre endringer i avlingsnivå fra risknusing til sluttopptak. Ved tidlig settetid var det en tydelig positiv effekt av lysgroing, men ved sein settetid var det ingen positiv effekt av slik behandling. Tidlig setting og lysgroing ga best avling. I gjennomsnitt for alle sortene ble avlinga da 4,9 tonn per dekar, mot 4,7 tonn uten lysgroing.

Selv om riset fjernes, viste forsøkene at andelen store poteter (> 60 mm) økte i den perioden da potetene ble stående i jorda og vente på at temperaturforholdene skulle bli lagelige for opptak og lagring. Dette er en faktor det er viktig å ta med i beregningen ved produksjon av tidligpotet, da det ikke bare er av hensyn til tørråte man må fjerne riset. Dette tiltaket bør også brukes for å unngå en for stor andel store poteter.

I løpet av lagringsperioden ble potetene kvalitetsvurdert med «skjæreprøve». Overflateskurv utgjorde den største andelen av poteter med kvalitetsfeil og andelen økte når potetene var dyrket i skarp sandjord. I gjennomsnitt for alle sorter og behandlinger var det 9 % av potetene fra Byneset, og 13 % av potetene fra Sunndal og Levanger som hadde kvalitetsfeil slik at de ved vanlig omsetning ikke hadde blitt godkjent for salg som «matpotet» i butikk.

I slutten av april ble det gjennomført en enkel kvalitetsvurdering der ca. 10 kg poteter av hver sort ble sortert for hånd. Både Solist og Hassel hadde da en andel salgbar vare tilsvarende det man kunne forvente for lagringspoteter ved

konvensjonell dyrking. 59 % av Solist-knollene og 55 % av Hassel ble klassifisert som salgbare. Kutt hadde utviklet en del phomaråte, og sorten ga 34 % salgbare poteter. For Juno, den tidligste av de fire sortene, var spiringen godt i gang og det var 0 % salgbare poteter.

Anbefalinger

Ut fra resultatene i prosjektet anbefales det for økologisk produksjon i Midt-Norge å satse på sortene Hassel og Solist, med lysgroing, tidlig settetid og påpasselighet med tidspunkt for risfjerning, når potetene skal lagres over vinteren. Disse sortene gir stor avling tidlig i sesongen uten kjemisk behandling mot tørråte, og lagrer godt. Likevel bør nok tidlige potetsorter helst omsettes noe tidligere enn i april. Denne kunnskapen kan bidra til at flere dyrkere satser på økologisk produksjon i tida framover. I tillegg må det arbeides for å motivere dagligvarekjedene til en mer omfattende markedsføring av økologiske poteter, både i Midt-Norge og ellers i landet.

Enkelte produsenter påpeker at merprisen for økologisk vare til produsent fra dagligvarekjedene er så stor at den antakelig bremser salget. Merprisen er for tiden er nesten 90 % i forhold til konvensjonell pris. Siden merprisen som regel forsterkes underveis i distribusjonen, blir prisen til forbruker uforholdsmessig høy.

Prosjektet var et samarbeid mellom Norsk Landbruksrådgivning (NLR), Sunndalspotet AS, NIBIO og NORSØK. NLR Trøndelag gjennomførte alt arbeid med feltforsøkene og Landbruk Nordvest (avdeling av NLR) ble leid inn som medarbeider for forsøksfeltet i Sunndal. Sunndalspotet AS tok seg av lagring og kvalitetsvurderinger. NIBIO ved Per Møllerhagen ga faglige innspill og gode råd. NORSØK ved Anne-Kristin Løes ledet prosjektet og har sammenfattet resultatene.

Løes, A.-K. m.fl. 2020. *Ny giv for midtnorsk øko-potet med tidlige sorter og god agronomi?* (Lenke: <https://orgprints.org/id/eprint/38953/>) NORSØK Rapport nr. 13, 2020

Det ble laget en video fra prosjektet, som du kan finne her: https://youtu.be/mwMXkOSBB_U (Lenke: https://youtu.be/mwMXkOSBB_U)

Feil eller mangler i artikkelen? Kontakt oss på agropub@norsok.no